

Muzeum hlavního města Prahy

První zmínky o snaze založit městské muzeum v Praze se objevují v roce 1877, kdy byla městská rada upozorněna, že starožitnosti dokumentující dějiny Prahy jsou rozprodávány a vyváženy a bylo doporučeno shromáždit tyto předměty na jednom místě, nejlépe v nově vybudovaném muzeu. Konkrétnější podobu dostal tento projekt koncem roku 1879, kdy byla vytvořena komise v čele s historikem V. V. Tomkem. Výsledkem její práce bylo zřízení stálého Komitétu. Jeho pravidla, která formulovala účel pražského městského muzea, jeho cíle a prostředky pro to potřebné, byla pak schválena v říjnu 1881.

Ještě v témže roce získalo muzeum pro uskladnění sbírek místnost na pražské radnici, ale stále bylo pokračováno v hledání prostorů, vhodných pro vystavování exponátů. Z několika navrhovaných míst byl vybrán pavilon v městských sadech na Poříčí. Tato budova byla postavena v roce 1876 na hranicích Nového Města a Karlína v místech bývalých městských hradeb a původně sloužila jako kavárna. Ta ale neprosperovala a tak rozhodnutím městské rady z června 1882 získalo tento pavilon muzeum. V průběhu několika měsíců byly provedeny potřebné úpravy místností a na počátku roku 1883 se začalo s instalací vlastní exponátů. Muzeum bylo slavnostně otevřeno pro veřejnost 12. května 1883. Sbírký zabíraly pouze čtyři místnosti pavilonu a obsahovaly cca necelých 3.000 předmětů rozdílné historické i umělecké hodnoty.

Městské muzeum v r. 1883

Prvním kustodem muzea byl B. Jelínek (1843-1926), který významným způsobem ovlivnil podobu první expozice v kavárenském pavilonu i následně i expozice v nové budově muzea. V čele muzea stál v letech 1883–1913 a za jeho působení byly vytvořeny nejdůležitější muzejní sbírky, o které bylo kvalitně pečováno po stránce konzervátorské i evidenční. Zasloužil se i o pozitivní hodnocení expozic města Prahy na zemských výstavách.

Brzy se ukázalo, že objekt není pro sbírky ideální a prostorově nevyhovuje a začalo se jednat o jeho přístavbě. První návrhy se objevují již v roce 1889, další následovaly v roce 1893 a 1894 (architekti Wiehl a Koula). Dnešní novorenesanční budova muzea podle projektu arch. Balšánka byla přistavena ke starému kavárenskému pavilonu v letech 1896 – 1898. Neveřejná vernisáž nové budovy byla provedena 22. října 1898, následné uspořádání sbírek trvalo téměř dva roky. Během té doby byla budova přechodně přístupná pouze krátce v roce 1899 pro posmrtnou výstavou děl Lud'ka Marolda.. Nová budova byla slavnostně otevřena a definitivně zpřístupněna pro veřejnost 27. září 1900. Praha tak konečně dostala důstojný stánek pro uchování památek na dějiny města.

Novostavba muzea ještě s kavárenským pavilonem

Vystupující část uprostřed hlavního průčelí nese ve štítu reliéf s námětem „Historie, věda, umění a řemesla tvoří slávu naší minulosti“ od L. Šalouna a na vrcholu štítu je osazena alegorická postava města Prahy. Dnešní socha je kopie, původní rovněž od L. Šalouna z r. 1896 byla zničena při pražském povstání v r. 1945. Nad podestou schodiště je panoráma Prahy a nad ním je sedm pohledů na Prahu. Kavárenský pavilon sloužil až do roku 1972 jako zázemí muzea; byly zde umístěny kanceláře a další provozní místnosti. Pak muselo muzeum budovu opustit a tento zajímavý objekt byl zbořen, protože podobně jako nedaleké, architektonicky cenné Denisovo nádraží (Těšnov) musel ustoupit nově budované, dnes tak kritizované dopravní komunikaci, která je nelogicky vedena přes centrum města a zatěžuje je hlukem a škodlivými zplodinami.

Ve sbírkách muzea je mnoho zajímavých a historicky i umělecky cenných předmětů z nejrůznějších oborů lidské činnosti, které dokumentují historický a kulturní vývoj města od pravěku podnes. Muzeum má rozsáhlé archeologické sbírky, sbírku užitého umění, porcelánu, nábytku, jednu z největších kolekcí cechovních památek v Evropě, sbírky uměleckých památek a unikátní gotické a barokní dřevořezby. V kolekci kreseb a obrazů malířů 19. a 20. století, která zachycuje proměny Prahy je i kolekce děl Josefa Mánesa včetně originálu jeho kalendářní desky Staroměstského orloje a vzácné veduty Prahy, zejména rozsáhlý soubor děl V. Morstadta a sbírka fotografií. Pozornost všech návštěvníků stále upoutává proslulý model

Prahy z let 1826 – 1834 od A. Langweila, který je unikátní svou dokumentární i výtvarnou hodnotou. Na ploše 20 m² je v přesném modelu zobrazeno několik tisíc domů s každou podrobností na fasádě, s přesnou barevností, s plasticky provedenými podloubími, se zakreslenými sgrafity i přesným počtem oken, dveří, soch a ostatních podrobností.

Ze současných expozic je zajímavá např. výstava „Pravěká a historická Praha“, dokumentující dějiny města a jeho obyvatel do roku 1784, nebo „Slabikář návštěvníků památek - sloh románský a gotický“, kde jsou vystaveny modely, půdorysy i detaily sakrálních i občanských staveb těchto období. Pro děti je určena stálá expozice „Muzeum pro děti - Vítejte ve středověku“, která je řešena jako herna.

Zpracoval: ing. Jiří Valenta